

ПОСИЛАННЯ

1. Садівничий В.О. Становлення вітчизняного інформаційно-го простору в сегменті медичної преси наддніпрянської України XIX – початку XX століть: типологія, функціонально-змістові особливості, комунікативно-прагматичні складники. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук і соціальних комунікацій. – К., 2015. – 480 с.
2. Губерти Н.Н. Воспоминания о Ф.И. Иноземцеве // Русский архив. – 1898. – Кн. 2. – С. 231–238.
3. Маринжа Л., Вальтер А.П. Отец киевской анатомической школы // Медицинская газета «Здоровье Украины». – 2009. – № 10 (июнь). – С. 72.
4. Большая медицинская энциклопедия. В 30 т. / Гл. ред. Б.В. Петровский. – М.: Сов. энциклопедия. – Т. 14. – 496 с.
5. Экстренный губернский съезд земских врачей Черниговской губернии // Врач. – 1880. – № 15. – 12 с.
6. Эпидемия дизентерии в г. Батурине Черниговской губернии в 1880 г. и «дело» о ней // Врач. – 1881. – № 31. – 12 с.
7. Бржеский В.Ч. К истории земской хирургии в Черниговской губернии (1864–1914). // Новый хирургический архив. – К., 1960. – № 4. – С. 124–126.
8. Никитин В.Г., Никитин Ю.В. Прогрессивные врачи Д.В. и В.В. Шеболдаевы // Медицина и здоровье населения Левобережной Украины. – К., 2007. – С. 34–42.
9. Земский врач – еженедельное издание по вопросам земской медицины. – Чернигов, 1888. – 12 с.
10. Нікітін В.Г., Терех М.І. Лікарня гетьманської столиці. – Ніжин, 2016. – 252 с.
11. Кохан А.И. К столетию журнала «Земский врач» // Советское здравоохранение. – М., 1989. – № 2. – С. 74–76.
12. Руденко В. Чернігів – подорож на 100 років назад. – Чернігів, 2009. – 84 с.

Никитин В.Г., Терех Н.И. «Земский врач» – одна из первых в Украине медицинских газет

В статье рассматривается возникновение на Черниговщине первого периодического еженедельного медицинского издания «Земский врач», даётся информация о его основателях – докторе медицины Е.В. Святловском и ответственном секретаре издательства, враче В.В. Шеболдаеве.

Ключевые слова: врач, медицинская газета, доктор медицины, Батуринский медицинский участок, научные статьи.

Nikitin V.H., Terekh M.I. «Zemstvo doctor» – one of the first medical newspapers in Ukraine

In the article an origin of the first periodic, weekly medical edition «Zemstvo doctor» in Chernihiv region, and his founder of doctor of medicine Ye.V. Svatlovskiy and responsible secretary of publishing house of doctor V.V. Sheboldaiev is examined

Key words: doctor, medical newspaper, doctor of medicine, Baturyn medical site, scientific articles.

09.02.2017 p.

J

УДК 283.9(477.51) «1861»

М.М. Блакитний

СПИСКИ ЦЕРКОВНОСЛУЖБОВЦІВ ГЛУХІВСЬКОГО, КОНОТОПСЬКОГО І КРОЛЕВЕЦЬКОГО ПОВІТІВ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ГУБЕРНІ НА 1861 Р. (МАТЕРІАЛИ ЧАСОПІСУ «ЧЕРНИГОВСКИЕ ЕПАРХИАЛЬНЫЕ ИЗВЕСТИЯ»)

У статті наведені списки церковнослужбовців Глухівського, Конотопського і Кролевецького повітів Чернігівської губернії на 1861 р., які були складені на основі матеріалів часопису «Черниговские епархиальные известия».

Ключові слова: Чернігівська єпархія, «Черниговские епархиальные известия», священник.

У другій половині XIX ст. цивільні органи влади Російської імперії намагалися контролювати більшість процесів у суспільстві, у тому числі і на тих територіях, що були завойовані або приєднані в різний спосіб. Це ми можемо прослідкувати на прикладі українських земель, що були інкорпоровані до складу імперії наприкінці XVIII ст. Забезпечити необхідний вплив на населення допомагала також і церква, яка була повністю під контролем царської влади і її цивільного органу – Святейшого Синоду.

Церковне життя на Чернігівщині мало свої суттєві особливості, які склалися у XVII–XVIII ст. Щоб розширити російський вплив на українські землі, стандартизувати життя, провести духовну «асиміляцію», царська влада використовувала різні методи. Як правило керівниками Чернігівської єпархії у XIX – на початку XX ст. призначалися росіяни за походженням, які іноді дуже активно намагалися викоринювати місцеві, а фактично українські традиції у духовному житті. Так нав'язувалися різні російські свята (дні народження царів, ювелії їх правліль, коронації, свято військового ордену св. Георгія, ін.), система дозволів (ремонт, будівництво церков, освячення іконостасів), фінансовий контроль і звітність, призначення духівництва, затвердження церковних старост, негативне ставлення до народних звичаїв.

Окремі аспекти церковного життя Чернігівської єпархії у другій половині XIX – на початку XX ст. допомагають пізнати духовні періодичні видання регіону, що видавалися на той час. Так, з 1861 р. почав друкуватися єпархіяльний часопис «Черниговские епархиальные известия», на сторінках офіційної і неофіційної частин якого була опублікована значна кількість матеріалів про призначення, переміщення, звільнення церковнослужбовців того або іншого населеного пункту Чернігово-Сіверщини. Ці публікації дозволяють виявити поіменний склад духовних службовців по окремим селам, містечкам та містам Глухівського, Конотопського і Кролевецького повітів колишньої Чернігівської єпархії. У церковнослужбовців були різні мотиви: шукали кращого місця для служби (більш багатий приход), керувалися особистими мотивами (ставлення мешканців населеного пункту до них), дуже часто йшли по лінії «успадкування» посади від свого батька.

У статті наведена інформація лише про ті населені

пункти і церковний причт, про які є публікації у «Черніговских епархиальных известиях» за 1861 р. У матеріалах, що були оприлюднені на сторінках епархіального часопису, не завжди зазначено, у якому саме храмі конкретного населеного пункту церковнослужбовець працював, якщо таких церков у селі, містечку або місті було декілька.

Глухівський повіт

с. Баничі (*Покровська церква*): священик Іоан Рознатовський
 с. Бачевськ (*Георгіївська церква*): священик Андрій Григорович
 с. Білокопитове (*Покровська церква*): священик Іоан Іванов
 с. Береза (*Успенська церква*): священик Василь Неговоров
 с. Вікторове (*церква Різдва Богородиці*): священик Федір Воскресенський
 с. Волокитино (*Покровська церква*): священик Андрій Базилевич (у жовтні 1861 р. звільнений)
 с. Воргол (*церква Різдва церква; Михайлівська церква; Покровська церква* (дядьок Микола Покровський *Богородиці*): священик Самуїл Андрієвський
 м. Воронеж: *Преображенська церква; Успенська* був рукоположен у диякони, 1861 р.); священик Матвій Тищенко; священик Фома Вересотський; священик Василь Андеїв
 м. Глухів: *Вознесенська церква* (диякон Тимофій Велиготський переміщений до с. Масани, серпень 1861 р.; місце диякона надано сироті – доньці священика Марині Масютиній, вересень 1861 р.; пономарь Павло Зоткевич переведений до Трьох-Анастасіївського храму; учень Чернігівського духовного училища Микола Красновський був призначений пономарем, вересень 1861 р.); *Миколаївська церква; Покровська церква; Преображенська церква* (дяк Григорій Ждановський); *церква Різдва Богородиці* (дяк з Броварів Олександр Григорович отримав місце диякона, липень 1861 р.); *Соборно-Троїцька церква* (пономарь Стефан Носачевський призначений пономарем, липень 1861 р.); *Трьох-Анастасіївська церква; Трьох-Святительська церква* (священик Євменій Росинський); священик Іоан Сечка; священик Іоан Петровський; священик Федір Карпинський; протоієрей Данило Сочава; священик Симеон Черняхівський; священик Олексій Шекун; священик Никифор Імшенецький; священик Євдоким Матвієвський; священик Іосиф Петровський.
 с. Годунівка (*Покровська церква*): священик Микола Рознатовський
 с. Горино (*Покровська церква*): священик Василь Біловський
 с. Гремячка (*Михайлівська церква*): священик Стефан Спановський
 с. Дорошівка (*Василівська церква*): священик Григорій Кучеровський; церковний староста поручик Микола Миклашевський
 с. Дубовичі (*церква Різдва Богородиці і Вознесенська церква*): священик Самуїл Імшенецький; дяк Петро Шермевич рукоположен на диякона
 с. Дунаєць (*церква Різдва Богородиці*): священик Ми-

кита Гусаківський
 с. Дунайська слобода (*Георгіївська церква*): священик Михайло Громаковський
 с. Зазірки (*Успенська церква*): священик Іоан Нагорний (Нагорський)
 с. Землянки (*Покровська церква*): священик Павло Ягодовський
 с. Есмань (*Миколаївська церква*): священик Порфирій Красовський
 с. Кочерга (*Миколаївська церква*): священик Іоан Медведєв
 с. Кучерівка (*Михайлівська церква*): священиком рукоположен Іоан Богуславський (жовтень 1861 р., закінчив Чернігівську семінарію)
 с. Макове (*Миколаївська церква*): священик Микола Долгополов
 с. Локоток (*Вознесенська церква*): священик Андрій Полубинський був позбавлений місця (взяв церковні гроші, серпень 1861 р.); священик Іоан Танський був переміщений з с. Кучерівка (серпень 1861 р.)
 с. Марчихина-Буда (*Миколаївська церква і Предтеченська церква*): священик Микола Любимов, священик Федір Доброславський
 с. Некрасове (*Покровська церква*): протоієрей Григорій Базилевич
 с. Орлівка (*церква Різдва Богородиці*): священик Федір Тарасевич
 с. Паліївка (*церква Іоана Предтечі*): священик Іоан Барановський, дячок Іоан Андрієвський рукоположен на диякона (серпень 1861 р.)
 с. Полковнича слобода (*церква Різдва Богородиці*): священик Іоан Шапочников
 с. Полошки (*Миколаївська церква*): священик Михайло Богуславський
 с. Пустогород (*Георгіївська церква*): священик Олексій Покровський
 с. Сваркове (*Миколаївська церква*): священик Микола Муравський
 с. Слоут (*церква Різдва Богородиці*): священик Іоан Щуцький
 с. Собичів (*Покровська церква*): священик Висаріон Григоровський
 с. Сопич (*Миколаївська церква*): священик Микола Проценко
 с. Суходіл (*Іллінська церква*): священик Микола Лукашевич
 с. Тулиголове (*Преображенська церква*): священик Кирило Черняхівський, священик Віктор Мозалевський
 с. Ховзівка (*Миколаївська церква*): священик Гаврило Григорович
 с. Холопківка (*Михайлівська церква*): священик Афанасій Пиневич
 с. Хохлівка (*церква Різдва Богородиці*): священик Микола Базилевич
 с. Чернорій (*церква Різдва Христового*): священик Стефан Базилевич (1861 р.); священиком призначено Миколу Балицького (липень 1861 р., до того був священиком

без місця); священник Григорій Болдовський; дяк Антон Боровський рукоположен на диякона (липень 1861 р.)

с. Чуйківка (*Успенська церква*): священник Георгій Каминський переміщений до Курилівки Ніжинського повіту (листопад 1861 р.), на його місце призначений священник без місця Іоан Воскресенський; священник Іоан Пиневиц

м. Шостка (*Введенська церква*): Микола Лизлов призначений дияконом до церкви Різдва-Христового Шостинського порохового заводу (грудень 1861 р., закінчив Курську семінарію)

с. Юрасівка (*Казанська церква*): священник Пилип Смоличев

м. Ямпіль (*Георгіївська церква і Преображенська церква*): священник Іоан Юркевич, священник Микола Янчевський

с. Ярославець (*Благовіщинська церква*): священник Георгій Мироненко, пономарь Василь Тершовський призначений пономарем (липень 1861 р.)

с. Ястребщина (*Преображенська церква*): священник Іоан Миславський (Масловський)

Конотопський повіт

м. Батурин (*Воскресенська церква, Покровська церква, церква Іоана Богослова*): протоіерей Федір Затворницький, священник Петро Боровський, священник Симеон Беглевський

м. Бахмач: *Успенська церква; Вознесенська церква* (вдова священника Марфа Ісаєнко була призначена просфирнею, жовтень 1861 р.); священник Микита Богдановський, 1861 р.; священник Георгій Соломаха

с. Білі-Вежі (*Олександро-Невська церква*): священник Віктор Федорович

с. Великий Самбур (*Миколаївська церква*): священник Федір Григорович

с. Вирівка (*Покровська церква*): священник Пантелеймон Бордонос, церковний староста козак Стефан Ярош

с. Гайворон (*Покровська церква*): священник Афанасій Лисовський

с. Галенка (*Михайлівська церква*): священник Федір Давидовський, священник Олександр Тупатилов

с. Городище (*церква Різдва Богородиці*): священник Василь Нагорський

с. Григорівка (*Михайлівська церква*): священник Іосиф Козачинський

с. Гута (*Миколаївська церква*): священник Іоан Марковський

с. Дептівка (*церква Різдва Богородиці*): священник Василь Стефанович

с. Дмитрівка (*Троїцька церква*): священник Василь Кондратович

м. Конотоп: *Богоявленська церква* (послушник Козелецького Георгіївського монастиря Василь Максимович був призначений пономарем, жовтень 1861 р.); *Вознесенська церква* (церковний староста унтер-офіцер у відставці Іаков Силка); *Соборна церква* (послушник Козелецького Георгіївського монастиря Григорій Главинський був призначений пономарем, жовтень 1861 р.); *церква Різдва Богородиці* (послушник Рихлівського монастиря Мат-

вій Самчевський був призначений пономарем, липень 1861 р.); священник Микола Леонтович, священник Дмитро Демяновський, священник Платон Лукашевич, протоіерей Стефан Івашутич, священник Григорій Крачковський, священник Яків Петровський, священник Микола Прокопович

с. Корebutів (*Миколаївська церква*): священник Максим Григорович

с. Коренецьке (*Покровська церква*): священник Хома Андрієвський

с. Кошари (*Воскресенська церква*): священник Микола Малиновський

с. Крапивне (*Успенська церква*): священник Іосиф Химуля

с. Красне (*церква Різдва Богородиці*): священник Іоан Бивалькевич, священник Михайло Крачковський

с. Красний-Колядин (*Свято-Миколаївська церква*): священник Федір Кондратович

с. Курень (*Миколаївська церква*): священник Іоан Златковський, священник Адріан Некрашевич

с. Курилівка (*церква Різдва Богородиці*): священник Георгій Минтюков

с. Малий Самбур (*Покровська церква*): священник Симеон Соколов, дружина священника Олександра Соколова призначена просфирнею (серпень 1861 р.)

с. Михайло-Аннівка (*Свято-Троїцька церква*): священник Микола Переясловцев

с. Мельня: священник Симеон Бугославський

с. Митченки (*Варваринська церква*): священник Іван Богдановський, священник Петро Боровський

с. Обмачів (*церква Різдва Богородиці*): священник Федір Якимович (Якимов)

с. Пальчики (*Троїцька церква*): священник Михайло Григорович, син дяка Іван Петровський призначений пономарем (липень 1861 р.)

с. Підлипне (*Миколаївська церква*): священник Михайло Тимошевський

с. Понори (*Василіївська церква*): священник Петро Сахновський

с. Попівка (*Преображенська церква*): священник Іоан Леонтович, священник Лука Яновський

с. Рубанка (*Миколаївська церква*): священник Микола Креховецький

с. Рябухи (*Петропавлівська церква*): на місце священника Павла Лапчинського (призначений до Баклані) переміщений священник Павло Щегловитов з Баклані (липень 1861 р.); священник Василь Григорович

с. Семенівка (*Троїцька церква*): священник Іуліан Максимович, дружина священника Олена Максимович призначена просфирнею (серпень 1861 р.)

с. Соснівка (*Успенська церква*): священник Федот Бугославський (Богуславський)

с. Тинія (*Покровська церква*): священник Дмитро Стопановський (Степановський)

с. Шаповалівка (*Покровська церква*): священник Василь Скубачевський, священник без місця Трофим Андрієвський призначений священником (жовтень 1861 р.)

Кролевецький повіт

с. Алтинівка (*Преображенська церква*): священник Михайло Андрієнко, священник Павло Тарасенко, син дячка Іван Дяченко призначений пономарем (серпень 1861 р.)

с. Андріївка (*Успенська церква*): церковний староста козак Євменій Яковенко (грудень 1861 р.)

с. Атюша (*Миколаївська церква*): священник Микола Величковський, священник Павло Юницький

с. Билки (*Троїцька церква*): священник Григорій Главинський, пономарь Василь Чернявський

с. Бистрик (*Троїцька церква*): священник Петро Баран

с. Блестова (*церква Іоана Предтечі*): рукоположен у сан священника Єлисей Колчевський (листопад 1861 р., студент Чернігівської семінарії)

с. Божки (*церква Різдва Богородиці*): священник Іван Іваницький

с. Будище (*Георгіївська церква*): священник Іоан Хреновський

с. Бужанка: священник Василь Липський

с. Верба (*Троїцька церква*): священник Іон Реутський

с. Городище (*Успенська церква*): священник Павло Баранівський

с. Гнатівка (*Всесвятська церква*): священник Сампсон Фотієв

с. Грузьке (*церква Іоана Предтечі*): священник Іосиф Бугославський

с. Добротів: священник Василь Гончаров

с. Іваньків (*Покровська церква*): священник Маркел Іваницький

с. Камень (*Троїцька кладбищенська церква*): священник Іоан Величко

с. Клишки (*Покровська церква*): священник Стефан Барзаковський, священник Іоан Никитин (був переведений з с. Дегтярівка Новгород-Сіверського повіту, вересень 1861 р.)

с. Конятин (*Успенська церква*): священник Григорій Рожанівський

с. Корильське (*Преображенська церква*): священник Григорій Бивалькевич

м. Короп: *Вознесенська церква* (Іван Шкуринов призначений пономарем); *Михайлівська церква*; *Покровська церква* (Андрій Шкуринов призначений пономарем, вересень 1861 р.); *Преображенська церква* (пономарем переміщено Василя Кулагина, вересень 1861 р.), священник Андрій Шклярєвський, священник Яків Самойлович, священник Іоан Кибальчич, священник Микита Рахинський, священник Віктор Волинський

с. Краснопілля (*Успенська церква*): священник Микола Косменко (студент Чернігівської семінарії був рукоположен 1861 р.)

с. Криски (*церква Різдва Богородиці*): священник Іоан Реутський

м. Кролевець: *Варваринська церква* (учень Новгород-Сіверського училища Петро Деркачев призначений пономарем, грудень 1861 р.); *Преображенська церква* (священник Іоан Липський); *Покровська церква* (священник Микола Сушинський); *церква Різдва Богородиці* (дячок Василь Шекун призначений до с.Радомка, вересень

1861 р.); *Соборна церква Різдва Богородиці* (дяк з Макошино Василь Шекун призначен дяком, липень 1861 р.; заштатний дяк Тимофій Григорович був призначений дяком оскільки Шекун не з'явився, вересень 1861 р.); священник Андрій Івашутич, священник Іоан Липський, священник Віктор Волинський, священник Григорій Реутський, протоієрей Олександр Миткевич

с. Ксьонзівка (*церква Різдва Богородиці*): священник Олексій Смоличев

с. Локні (*Софіївська церква*): священник Максим Білий

с. Лоски (*Миколаївська церква*): священник Іоан Марачевський

с. Лукнов (*церква Архістратиґа Михаїла*): священник Іоан Власенко

с. Лучники (*церква Різдва Богородиці*): священник Михайло Ягодовський

с. Мезин (*Іллінська церква*): священник Федот Мануйлович

с. Мутино (*Миколаївська церква*): священник Василь Якимов; дякон Олександр Никольський переміщений до с. Козаричі Суразького повіту, вересень 1861 р. (на його місце призначено учня Смелницького)

с. Оболонье (*церква Різдва Богородиці*): священник Антоній Самбурський

с. Обтов (*церква Різдва Богородиці*): священник Михайло Журавченко, дяк без місця Федір Главинський призначений пономарем (серпень 1861 р.)

с. Погребки (*Покровська церква*): священник Павло Кучеровський

с. Подолове (*Троїцька церква*): священник Петро Шклярєвський

с. Покошичі (*Троїцька церква*): священник Іоан Миславський
м. Понорниця (*церква Різдва Богородиці, Михайлівська церква*): священник Павло Кучеровський, священник Герасим Гляди́ковський

с. Псарьовка (*Петро-Павлівська церква*): священник Іоан Петровський

с. Радичів (*Миколаївська церква*): священник Прокопій Горбатівський

с. Разльоти (*Казанська церква*): пономарем було призначено Феофана Вербицького (вересень 1861 р., мав 18 років, закінчив повітове училище)

с. Райгородок (*Преображенська церква*): священник Гаврило Дієсперов

с. Реутинець (*Покровська церква*): священник Костянтин Лялицький

с. Різдяне (*церква Різдва Богородиці*): священник Федір Гаврильцов

с. Риботин (*Архангело-Гаврилівська церква*): священник Сергій Шиянов

с. Собич (*Михайлівська церква*): священник Василій Городиський

с. Сохачі (*Покровська церква*): церковний староста селянин Наум Пальчиковський

с. Спаське (*Преображенська церква*): священник Пилип Адамович, священник Василь Корейша.

с. Хижки (*Хресто-Воздвиженська церква*): священник Федір Кучеровський

с. Чепліївка (*Успенська церква*): священник Флор Барзаковський

с. Шаболтасівка (*Покровська церква*): священник Георгій Діаконов, син дяка Тимофій Лисунов призначений пономарем [1].

ПОСИЛАННЯ

1. Черниговские епархиальные известия. – 1861. – № 1–24. – Часть официальная.

Блакитний М.М. Списки церковных служителей Глуховского, Конотопского и Кролевецкого уездов Черниговской губернии на 1861 г. (материалы журнала «Черниговские епархиальные известия»)

В статье опубликованы списки церковных служителей Глуховского, Конотопского и Кролевецкого уездов Черниговской губернии за 1861 г., которые были составлены на основе публикаций в журнале «Черниговские епархиальные известия».

Ключевые слова: Черниговская епархия, «Черниговские епархиальные известия», священник.

Blakytny M.M. Lists of church ministers of Hlukhiv, Krolevets and Konotop county of Chernihiv province in 1861 (journal materials of «Chernihiv diocesan news»)

In the article published lists of church workers of Hlukhiv, Krolevets and Konotop county of Chernihiv province for 1861, which were compiled on the basis of publications in «Chernihiv diocesan news».

Key words: Cherniivv diocese, «Chernihiv diocesan news», the priest.

28.02.2017 р.

J

УДК 930.1:908(051):244 «18/193»

В.М. Орлов

ВІДРОДЖЕНЕ ВИДАННЯ «КРАЄЗНАВСТВО» ЯК ІСТОРІОГРАФІЧНЕ ДЖЕРЕЛО З ІСТОРІЇ РЕЛІГІЇ ТА ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ УПРОДОВЖ ХІХ – ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТ. У КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛІСТИЧНИХ СТУДІЙ

Стаття присвячена аналізу наукових публікацій, розміщених у відродженому виданні «Краєзнавство». Наголошено на важливості цього часопису для дослідження історії релігії та церкви в Україні ХІХ – першої третини ХХ ст. Охарактеризовано тематику наукових розвідок, які були опубліковані у журналі «Краєзнавство» упродовж 1993–2016 рр.

Ключові слова: журнал «Краєзнавство», історична регіоналістика, історіографічне джерело, історія релігії та церкви в Україні.

Починаючи з квітня 1927 р. видання «Краєзнавство» було флагоманом у дослідженні широкого діапазону історико-краєзнавчих проблем. До цього переліку була додана тематика вітчизняної історії релігії і церкви на українських землях. Незважаючи на те, що часопис існував неповні три роки й було опубліковано 11 номерів, однак, він значно вплинув на сприйняття історичного краєзнавства не як аматорства та вияву публіцистичного жанру, а саме наукової дисципліни, став першим видан-

ням, навколо якого консолідувалися широкі кола українських істориків та краєзнавців.

Відновлене у 1993 р., за сприяння Всеукраїнської спілки краєзнавців, видання «Краєзнавство», яке спочатку носило науково-популярну, публіцистичну спрямованість, відображало на власних сторінках й історико-релігійну тематику. Упродовж першого десятиліття ХХІ ст. значно активізувалося вивчення історії релігійних об'єднань в Україні періоду ХІХ – початку ХХ ст. у регіональному контексті, що потребує історіографічного узагальнення наукових праць з історії релігії та церкви в Україні і є актуальним та своєчасним.

Метою статті є аналіз публікацій, розміщених у науковому і науково-популярному журналі «Краєзнавство», як історіографічного джерела зі студіювання історії релігії та церкви в Україні ХІХ – першої третини ХХ ст. у регіоналістичному вимірі.

У сучасній українській історіографії історії релігії та церкви в Україні ХІХ – початку ХХ ст. одним із перших досліджень, яке підсумовує значення видання «Краєзнавство» для вітчизняної історичної регіоналістики, є академічна публікація В. Савчука [1]. Її цінністю є наявна характеристика двох етапів фундації журналу, а також зазначення ролі відродженого у 1993 р. часопису та його наукової ваги в становленні українського історичного краєзнавства у часи незалежності України, а саме 1993–2002 рр. Цей період відзначений накопиченням критичної маси історичних джерел, всебічним аналізом раніше не досліджуваних документів з історії релігії і церкви в Україні, методологічною переорієнтацією, відходом від радянських ідеологічних стереотипів щодо релігії в історичній науці.

Перший етап існування часопису «Краєзнавство» упродовж 1927–1930 рр. відображено у статті О. Кошаби [2]. Однак, незважаючи на цінність запропонованих узагальнень, у публікації не акцентовано належної уваги на дослідженні проблематики історико-конфесійного плану.

Упродовж 1993–2016 рр., за авторськими підрахунками, у 36-ти номерах відродженого видання «Краєзнавство» було опубліковано 24 статті та інформація про проведення наукової конференції щодо історії релігії та церкви в Україні ХІХ – першої третини ХХ ст. До загального переліку авторів, які були задіяні у дослідженні історії релігійних громад на українських етнічних землях упродовж зазначеного періоду, належать І. Баляс [3], Ю. Волошин [4], Н. Діанова [5; 6], О. Жам [7; 8], А. Зінченко та О. Петренко [9], В. Каліновський [10–12], А. Кирилюк [13], Д. Кудінов [14], Л. Місінкевич [15], А. Непомнящий [16], О. Нестуля [17], В. Пашенко і Р. Сігарчук [18], Н. Пилипенко й Л. Посохова [19], Ю. Селевич [20–22], І. Старенький [23], С. Таранець [24; 25], О. Тригуб [26], Л. Хрящевська [27].

Потребує дослідження тематична спрямованість академічних студій. Зокрема, за територіальним критерієм можна простежити популярність наукового пошуку історії релігійних об'єднань на українських теренах у